منفرد، مدیر حوزه فناوری نوین

تر کتاب می‌خوانیم

کلی کتاب داریم و کلی محتوای واقعا غنی که این آدم‌ها نوشتند که طی یک تجربه داشته‌اند و اینها واقعا اسمشان نویسنده و اهل‌قلم هم نبوده. این را منتشر کردند و مخاطبش هم دارد استفاده می‌کند. حتی کتاب چاپ هم نشده و مجوز هم ندارد اما محتوا در یک بستری منتشر شده و مخاطب هم استفاده می‌کند. درواقع آن چهارچوب‌های قبلی دیگر واقعا جوابگو نیستند و الان همه برای همدیگر محتوا تولید می‌کنند و هم‌زمان خودشان در جهت دیگر استفاده می‌کنند.

یعنی همان بخشی که در رسانه و روزنامه پیش آمده که دیگر از انحصار و تمرکز خارج شده‌اند در بحث کتاب هم پیش آمده و این را باید قبول کنیم که تمرکز از عرصه کتاب هم خواهد رفت؟

بله ما جلوتر از این هم خواهیم رفت و الان شاید بدانیم که محتوای این کتاب‌ها را چه کسی تولید کرده است در آینده شاید حتی این را هم ندانیم یعنی آن‌قدر حجم محتوایی که وجود دارد و به دست مخاطب می‌رسد زیاد می‌شود که دیگر ما مجال دانستن این‌که این محتوا را چه کسی تولید کرده نمی‌یابیم.

یعنی ممیزی هم نداریم؟

اصلا این موضوع خیلی وقت تمام شده است و جاهایی هستند که دارند به این موضوعات فکر می‌کنند که چه برنامه‌ای برای این موضوعات داشته باشند. اما متأسفانه آنهایی که تصمیمات اصلی را می‌گیرند هنوز دارند فکر می‌کنند که با بستن یا چارچوب گذاشتن‌های خیلی محکم می‌شود کنترل کرد! البته من فکر می‌کنم باید ما طوری عمل کنیم که جریان را هدایت کنیم اما با حذف یا قطع آن موافق نیستم کما این‌که امکان‌پذیر هم نیست و اصلا نمی‌توان به این موضوع فکر کرد. من موافق جریان‌سازی و هدایت هستم اما موافق انسداد نیستم.

یک مساله مهم این بسترهای جدید فناوری و در رأس آنها بسترهایی مانند اینستاگرام و تلگرام آیا کمک نمی‌کند که حق کپی‌رایت بیشتر زیر پا گذاشته شود؟

این فضایی که ما الان داریم در خارج از کشور هم وجود دارد یعنی همان‌طور که ما می‌توانیم بدون اجازه از محتوا یا حتی از محصولات نرم‌افزاری استفاده کنیم به لحاظ دسترسی در اختیار آنها هم هست اما در بسیاری از کشورها به‌خاطر این‌که قوانین کپی‌رایت سفت‌وسخت گرفته می‌شود و مجازات دارد آنها سعی می‌کنند به سمت کپی‌رایت نروند. باید بستری را فراهم کنیم تا مخاطب خیلی سهل‌الوصول این را با رعایت قوانین و با هزینه معقولی که حق مؤلف هم رعایت بشود بتواند در دسترس داشته باشد و در اختیارش باشد.

اجازه دهید یک مثال بزنم، اتفاقی که الان برای آلبوم‌های موسیقی افتاده مثلا ما چند اپلیکیشن داریم که کاربرها می‌روند موسیقی را از آنجا می‌خرند. دقیق یادم نیست ولی خاطرم هست که شنیدم چقدر کاربر رفته‌اند و علی‌رغم این‌که مثلا آلبوم یک خواننده تازه‌وارد به این عرصه را به‌راحتی می‌شود به‌صورت کامل از اینترنت دانلود کرد تعداد خیلی زیادی‌شان آلبوم را از پلتفرم فروش موسیقی خریداری کردند که بسیار باعث تعجب من هم شد.



این نشان می‌دهد اگر ما بستر مناسبی برای ارائه داشته باشیم بسیاری از کاربران علاقه دارند به روش قانونی و صحیح با حفظ حقوق چه مؤلف چه ناشر این اثر را تهیه کنند. هرچند برای فروش غیرمجاز و دانلود یا دسترسی غیرمجاز هم نمی‌توان کاری کرد و اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

در حوزه سرگرمی‌های فرهنگی بالاخص کتاب در عرصه بلاک‌چین و متاورس کاری هم در کشور انجام شده یا در حال شروع هست؟

هنوز خیلی زود است این موضوعات را در کف جامعه ببینیم. حتی در کشورهای پیشرو و شرکت‌های پیشرو مثل متا هنوز نمود بیرونی خیلی قوی ندارد چه برسد به ما که یکی دو قدم هم عقب‌تریم.

آغازشده یا مثل همین فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی که بعد از بلوغش در جهان تازه ما آمدیم که شبکه اجتماعی بسازیم در این حیطه هم همین‌طور عقب هستیم؟

من هرجا که توانستم صحبت کنم یا خواستم نکته‌ای را بگویم این گفته‌ام که ما در انقلاب صنعتی سوم به‌عنوان یک مصرف‌کننده در جایگاهی خاص قرار گرفتیم و هیچ‌وقت یک کنشگر فعال نبودیم و هرچه را که تولید شد نهایتا خوب استفاده کردیم که در مورد این خوب استفاده کردن هم مقداری حرف دارم، اما هنوز این فرصت را داریم که به‌عنوان یک کنشگر در انقلاب صنعتی چهارم که با ظهور و بروز این فناوری‌هاست بیاییم و یک نقش جدی را بگیریم هنوز فرصت داریم و من می‌بینم فعالیت‌هایی هم در حال رخ دادن است. من دیده‌ام که در بخش‌های خصوصی کسانی احساس کرده‌اند که اگر این یکی را جدی نگیرند قافیه را کاملا باخته‌اند.

این خیلی مهم است؛ هرچند الان هم فناوری همه زندگی ما را تحت‌الشعاع قرار داده اما در انقلاب صنعتی چهارم این اتفاق به شکل ضریب دارتری اتفاق می‌افتد یعنی کل زندگی بر اساس فناوری تعریف خواهد شد نه قسمت‌هایی از آن، برای همین حتما الان فرصت این هست که ما بتوانیم یک قسمتی از کنشگری خودمان را در عرصه ظهور برسانیم اما باید دقت کنیم دچار خطا نشویم. من نگاه می‌کنم به خیلی از دوستانم فناوری‌زده شده‌اند یعنی به‌جای این‌که اول بفهمند فلسفه این تغییر چیست دارند سراغ این می‌روند که مثلا ما برویم عینک فلان وارد کنیم یا برویم ساعت فلان وارد کنیم.

این تغییری که اتفاق می‌افتد در حقیقت این است که جهان از تمرکزگرایی دارد خارج می‌شود. باید درک کنیم و ببینیم آثار غیرمتمرکز شدنش چیست. بحثی که قبل‌تر خدمت‌تان عرض کردم که مثلا در عرصه کتاب ما دیگر یک مؤلف و یک ناشر و یک مخاطب نداریم. اینها از تمرکز خارج می‌شوند. یک نفر هم‌زمان می‌تواند هم ناشر هم مؤلف و هم مخاطب باشد و اگر ما درک کنیم فلسفه غیرمتمرکز شدن چیست آن‌وقت باید ببینیم ابزارهای این تعریف چیست که آنها را بیاوریم و وارد جامعه کنیم.

یعنی شما نگاه‌تان روشن است و احساس می‌کنید در این حوزه ما بهتر از حوزه‌های قبلی که عقب افتاده بودیم داریم کار می‌کنیم؟

من فکر می‌کنم که بله زمانی که انقلاب صنعتی سوم یا فناوری اطلاعات شروع به کار می‌کرد ما درگیر خیلی از مسائل دیگر بودیم که نمی‌توانستیم به این موضوع فکر کنیم و وقتی با آن مواجه شدیم که مثل سونامی روی سرمان خراب شده بود اما الان فرصت این هست که ما به جای این‌که یک مصرف‌کننده همیشه نگران باشیم و با طرح‌های مختلف که اسم‌های مختلفی هم برای آن می‌گذاریم بخواهیم فضا را کنترل کنیم. بیاییم یک کنشگر فعال باشیم الان وقت آن است که بتوانیم یک جریان ایجاد کنیم که اثرگذار باشیم روی مخاطبان.

آیا این سعه صدری که در برخورد با رمز ارزها وجود دارد به خاطر همین رویکرد است؟ یعنی پذیرفته‌ایم که باید به این موضوع علمی‌تر نگاه کنیم؟ من فکر می‌کنم برخوردشان خوب بوده حالا نمی‌دانم نگاه شما هم این است یا خیر؟

ظاهرش همین است اما من احساس می‌کنم که هنوز به جمع‌بندی نرسیده‌اند یعنی هنوز مطمئن نیستند که مفید است یا مضر. ما باید قبول کنیم که بسیاری از این اتفاقاتی که می‌افتد سلیقه‌ای است یعنی خیلی از تصمیماتی که گرفته می‌شود سلیقه فرد یا افراد یا جریانی سیاسی است و تصمیم یک عقل جمعی نیست. اما خبرهایی که می‌شنویم مثل رمزارز ریالی آمد یا مثلا بازار هنری به وجود آمده. خوب اینها اتفاقات خیلی خوبی است یعنی این نشان می‌دهد که ما نایستادیم و فقط نگاه نمی‌کنیم و داریم به سمتی که جهان حرکت می‌کند ما هم حرکت می‌کنیم هرچند لازم می‌دانم که ما باید این ملاحظات فرهنگی، ملاحظات شرعی و ملاحظات ایرانی خودمان را لحاظ کنیم یعنی نه این باشد که چون آنها انکار را کرده‌اند ما هم باید انجام دهیم نه اگر خوب است با ملاحظات ما دنبالش می‌کنیم و این اتفاق به نظرم دارد رخ می‌دهد.

شما در شرکت تبیان در حوزه کتاب یا دیگر کالاهای فرهنگی در حوزه فناوری یا رسانه‌ای تجربه یا برنامه‌ای تاکنون داشته‌اید؟

هوشمند تبیان یک شرکت فعال در حوزه آی‌تی و فعال در حوزه مرکز داده اینترنتی است و تیم توسعه نرم‌افزاری دارد. در چند ماه اخیر ما ورود کردیم به حوزه بلاکچین، رمز ارز و ان اف تی و سعی می‌کنیم یک بستری را آماده کنیم برای این‌که نه فقط خودمان بلکه باقی کسانی که نیاز به چنین بستری برای انتشار یا توکنایز کردن دارایی‌هایشان دارند بیایند و استفاده کنند. این حرکت دو یا سه ماهی است شروع شده و پیش‌بینی می‌شود تا برج هشت یا نه یک شبکه بلاکچینی چند منظوره داشته باشیم تا بتوانیم آن را در اختیار بقیه که دوست دارند در این حوزه فعالیت کنند قرار بدهیم که کتاب هم قطعا می‌تواند ذیل آنها قرار گیرد.

فقط بحث فنی است یا بحث قانونی آن هم هست؟

تا جایی قانون روی این موضوعات خیلی منعی ندارد مثلا این‌که شما دارایی خودت را به‌صورت ان‌اف‌تی عرضه کنید قانون منعی ندارد. آنجا که مثلا در حوزه همین کتاب که مورد بحث شماست بحث کپی‌رایت به میان می‌آید و بحث نظام اقتصادی درگیر می‌شود قطعا قانون وارد می‌شود اما خیلی از استفاده‌های آن منع قانونی ندارد.

در آخر در این حوزه چه کتابی را که مورد استفاده عامه مردم باشد و تخصصی و علمی نباشد معرفی می‌کنید؟

کتاب‌های زیادی در این حوزه چاپ شده مثلا انتشارات راه پرداخت خیلی خوب به این موضوع پرداخته و کتاب‌های زیادی دارد به طور مصداقی هم می‌توانم کتابی با عنوان متاورس از همین انتشارات را نام ببرم. یا کتابی با نام بلاک‌چین که همه‌فهم و عامه‌پسند است و خواندنش برای علاقه‌مندان این حوزه و فعالان فرهنگی رسانه‌ای هم خوب است. البته انتشارات ترجمان هم کتاب‌های خوبی در حوزه متاورس دارد.